

TEZĂUR LITURGIC

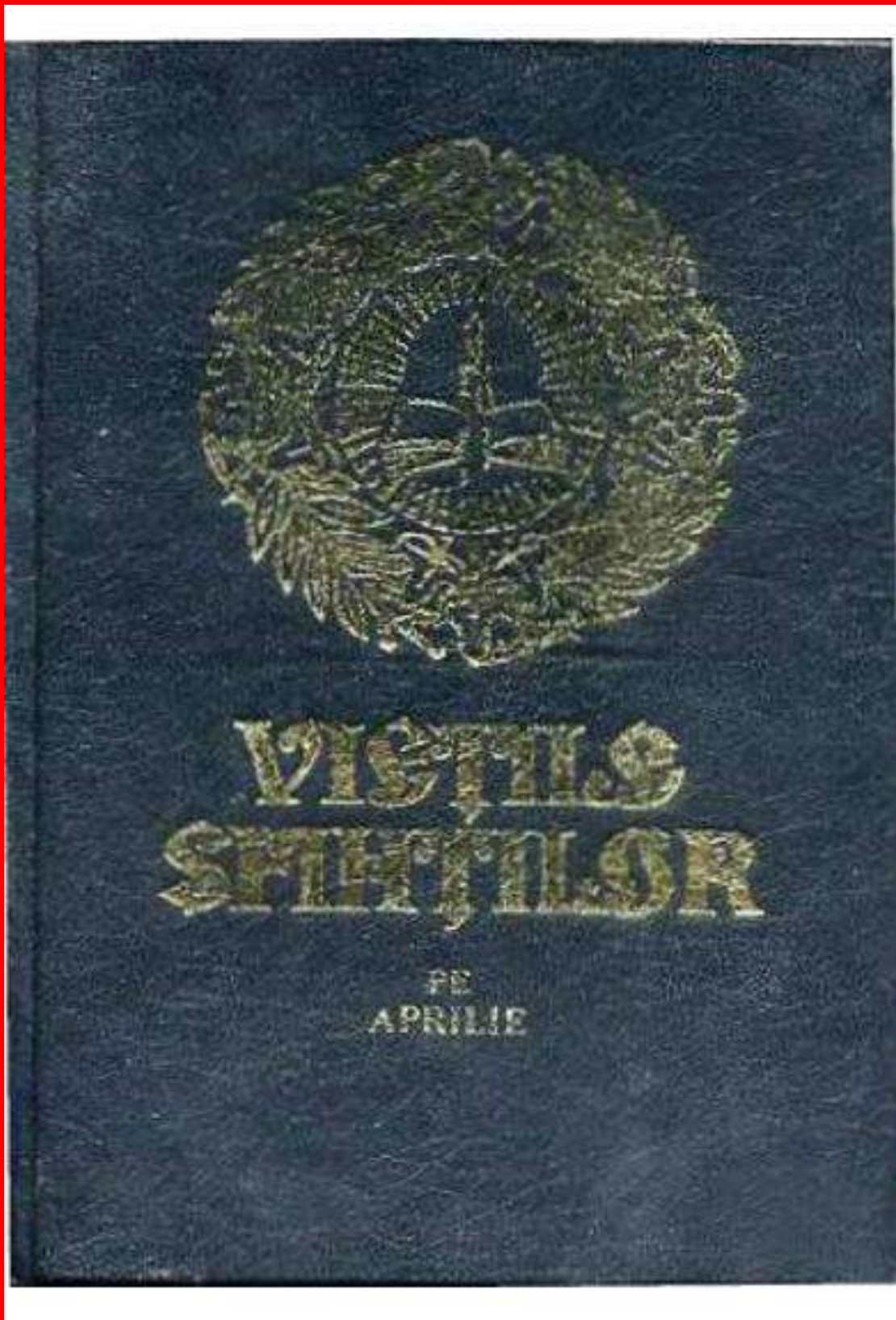
1 APRILIE

SF.SOFRONIE AL IERUSALIMULUI

VIATA SF.CUVIOASE MARIA EGIPTEANCA

ROMAN, 1995

SF.SOFRONIE AL IERUSALIMULUI

Viața Sfintei Cuvioase

Maria Egipteanca

Bun lucru este a ascunde taina împăratului și slăvit lucru a propovădui faptele lui Dumnezeu. Așa a spus îngerul către Tobie după minunata recăpătare a vederii, căci îi orbiseră ochii, și după acele primejdii prin care a trecut și din care a fost izbăvit pentru evlavia ce avea. A nu păzi taina împăratului este primejdios și vătămător, iar a ascunde sub tăcere faptele minunate ale lui Dumnezeu, aduce primejdie sufletului.

Pentru aceea și eu, cuprins de frica de a tăcea faptele lui Dumnezeu și temându-mă de primejdia ce stătea atârnată deasupra slugii care a îngropat în pământ talantul luat de la stăpân, fără să scoată vreun folos din el, nu voi tăcea deloc povestirea sfântă care a ajuns până la mine.

Nimeni să nu pună la îndoială cele auzite de mine, alcătuitoarea acestei scrieri, și nici să creadă că povestesc ceva care depășește adevărul, sau să se mire de măreția celor întâmplate. Departe de mine gândul să mint sau să falsific istorisirea, în care Dumnezeu este pomenit. Nu mi se pare că este

lucru binecuvântat să se cugete lucruri mici și nevrednice cu privire la măreția Cuvântului lui Dumnezeu întrupat și să se pună la îndoială cuvintele celor care vorbesc despre măreția Lui. Dar dacă se află unii care la citirea cărții de față sunt oarecum izbiți de minunăția povestirii și nu voiesc cu ușurință să creadă, și cu aceia Dumnezeu să fie milostiv, căci ei, uitându-se la slăbiciunea firii omenești, socotesc cu neputință de primit cele spuse în chip minunat despre oameni.

Încep deci această povestire. Cele istorisite s-au petrecut în vremea noastră și ni le-a povestit un sfințit bărbat, învățat din copilărie să spună și să facă cele dumnezeiești. Dar să nu atragă spre necredință pe cititori nici gândul că este cu neputință să se întâmple o minune ca aceasta în vremea noastră. Harul Tatălui, după cum a învățat Solomon, trece din neam în neam în sufletele cuvioase și face prieteni ai lui Dumnezeu și profeți.

Este însă timpul să încep acea sfântă istorisire.

*

În una din mănăstirile din Palestina era un bărbat împodobit în viață și în cuvânt, crescut din pruncie în moravurile și faptele cele călugărești. Numele acestui bărbat era Zosima. Să nu socotească cineva, după nume, că vorbesc despre acel Zosima,

osândit odinioară ca eretic din pricina învățaturii sale. Altul este acesta și altul celălalt, iar deosebirea între cei doi este mare, cu toate că amândoi au avut același nume.

Acest Zosima era drept credincios și dintru început a trăit ca monah în una din mănăstirile zidite în vechime în Palestina. Râvnă avea pentru orice fel de nevoie pustnicească și a ajuns destoinic în orice fel de închinare. Nu numai că a păzit toată rânduiala predată de cei care s-au nevoit spre o astfel de luptă, dar și el însuși a izvodit încă alte multe nevoițe, prin care căuta să supună trupul duhului. Iar ținta nu și-a greșit-o. Și într-adevăr bătrânul a ajuns atât de vestit în cele duhovnicești, încât adeseori mulți din monahii din mănăstirile învecinate, ba chiar și din cele îndepărtate, veneau la el ca să fie povățuiți în ce privește închinarea. Cu toate că bătrânul avea o astfel de viațuire, totuși niciodată n-a trecut cu vederea studiul cuvintelor dumnezeiești, nici când se culca, nici când se scula, nici când ținea în mâini lucrul său, din care și agonisea hrana. Iar dacă vrei să afli despre hrana gustată de el, îți voi spune că un singur lucru avea el care nu se poate ține ascuns și nici nu se putea termina, anume cântarea neîntreruptă a psalmilor și studiul neîncetat al cuvintelor sfinte.

Se spune că bătrânul a fost de multe ori învrednicit cu vedenii dumnezeiești, fiind iluminat de Dumnezeu. Căci, după cum a spus Domnul, cei care-și curățesc trupul și sunt pururea veghetori prin privirea trează a sufletului lor văd vedeniile dumnezeiești ale iluminării și primesc de aici arvuna binelui ce nu se ia de la ei.

Zosima zicea că din pântecele maicii sale, ca să spun așa, a fost dat în această mănăstire; iar aici și-a îndeplinit pustniceasca sa cale până la al cincizeci și treilea an al vieții. După aceasta însă, după spusele sale, a fost tulburat de gândul că ar fi întru toate desăvârșit și că n-a avut nevoie să învețe ceva de la altul. Și după mărturisirea sa gândea întru sine astfel:

«Se află, oare, vreun monah pe pământ, care poate să mă învețe un chip nou de pustnicie, pe care să nu-l cunosc și nu l-am făcut, sau să fie în stare să mă ajute cu ceva? Se găsește, oare, vreun bărbat, din cei care trăiesc înțelepțește în pustie, care să mă întreacă în ce privește fapta și contemplația?».

Pe când spunea bătrânul acestea, i s-a arătat cineva și i-a spus: «Zosima, bine te-ai nevoit, atât cât era cu puțință unui om, și bine ai dus la capăt pustnicescul drum. De altfel, nu este nimeni între oameni, care să fie desăvârșit. Dar lupta ce-ți stă în

față este mai mare decât cea dusă până acum, deși n-o cunoști. Ca să știi însă că sunt încă și multe alte căi spre mântuire, ieși, întocmai ca și Avraam, acel vrednic de respect între patriarhi, din pământul neamului tău și din casa părintelui tău și du-te la mănăstirea ce se află lângă râul Iordanului».

*

Îndată bătrânul, ascultând de poruncă, a ieșit din mănăstirea în care monahicește din pruncie viețuise și ajungând la Iordanul cel între râuri sfânt, a fost condus de cel ce i-a poruncit în acea mănăstire, în care Dumnezeu a hotărât să fie. Bătând cu mâna în poarta mănăstirii, i-a ieșit întru întâmpinare mai întâi monahul însărcinat cu paza porții. Portarul l-a dus la stareț. Iar el, când l-a văzut cu haina și chipul cuvioșiei și că-i face metania obișnuită monahilor, după ce i-a dat binecuvântarea, l-a întrebat:

«De unde vii, frate? Pentru care pricină ai venit la noi, niște sărmani călugări?».

«Să spun de unde am venit, a răspuns Zosima, nu mi-i de folos; dar pentru folosință am venit, Părinte! Am auzit despre voi slăvite și vrednice de laudă lucruri, cu puțință să apropie sufletul de Hristos, Dumnezeul nostru».

«Dumnezeu, frate, a zis către el starețul, singurul care vindecă neputința omenească, El Însuși și pe tine și pe noi ne va învăța dumnezeieștile Sale voi și ne va îndruma să facem cele ce se cuvine. Omul nu poate fi de folos omului, decât numai să ia aminte fiecare totdeauna de sine și să lucreze cu minte trează ceea ce trebuie, dobândind ajutor în cele ce facem pe Dumnezeu. Dar dacă, după cum ai spus, dragostea lui Dumnezeu te-a mânat să ne vezi pe noi, smeriți călugări, atunci rămâi cu noi, dacă pentru aceasta ai venit. Iar Păstorul cel Bun, Care Și-a dat sufletul pentru mântuirea noastră și cheamă oile Lui pe nume ne va hrăni pe noi toți prin harul Domnului».

Acestea a spus starețul către Zosima; iar el a făcut iarăși metanie și a cerut binecuvântare; și după ce a răspuns: „Amin“, a rămas în acea mănăstire.

*

Zosima a văzut pe călugări strălucind în fapte și în contemplație slujind Domnului. Cântarea era necontenită, privegherea tot timpul nopții, iar în mâini aveau neîntrerupt lucrul și în gură psalmi. Cuvânt deșert nu era printre ei. Grija de lucrurile lumești nu se afla la aceia. Veniturile ce se socotesc și se adună în fiecare an, și grijile cu privire la viață, griji care au în vedere un câștig

bănesc, nici cu numele nu erau cunoscute de ei. Ci un singur lucru și cel dintâi era cel râvnit de toți, anume că fiecare din ei să fie mort cu trupul, după cum au și murit o dată și nu mai trăiesc pentru lume și pentru toate cele din lume. Hrană neterminată aveau cuvintele de Dumnezeu insuflate. Hrăneau însă, și trupul, dar numai cu cele de trebuință, cu pâine și apă, pe cât era fiecare înflăcărat de dumnezeiasca dragoste.

Văzându-le pe acestea Zosima, după cum însuși și-a spus, se întărea foarte mult sufletește, pășind înainte spre desăvârșirea ce-i stătea în față și găsind împreună-lucrători care să lucreze în chip bun paradisul dumnezeiesc.

*

După ce-au trecut multe zile, s-a apropiat timpul în care s-a predat creștinilor să se săvârșească Sfântul și Marele Post. Atunci monahii se curăteau mai dinainte pentru dumnezeiasca patimă și pentru închinarea Învierii lui Hristos. Porțile mănăstirii nu erau deschise niciodată, ci încuiate totdeauna pentru a face monahilor netulburată nevoița pustnicească. Nici nu era voie să se deschidă porțile, afară numai dacă vreun monah ieșea pentru vreo mare trebuință. Locul era pustiu,

iar celor mai mulți dintre monahii din vecini nu numai greu de străbătut, dar și necunoscut.

În mănăstire se păstra din vechime o rânduială. Socotesc că din pricina acestei rânduieli Dumnezeu a adus pe Zosima la acea mănăstire. Care este rânduiala și cum se păzea, voi spune aici.

În Duminica ce s-a obișnuit să se numească întâia din săptămânile Postului Mare, se săvârșea Sfânta Liturghie ca de obicei și fiecare se împărtășea cu preacuratele și de viață făcătoarele Taine și mâncau puțin, după cum era obiceiul. După aceasta se strâneau toți în biserică și făcându-se îndelungată rugăciune și multe metanii, călugării se îmbrățișau cu sărutare unii pe alții, sărutau și pe stareț, făcându-i metanie, și se rugau să le dea binecuvântarea, care să le fie de ajutor și de sfătuire în nevoințele ce le stăteau înainte.

După ce se săvârșeau acestea, se deschideau porțile mănăstirii și ieșeau toți din mănăstire cântând cu dulce voce: «Domnul este lumina mea și Mântuitorul meu de cine mă voi teme? Domnul este apărătorul vieții mele, de cine mă voi înfricoșa?» și celelalte stihuri ale psalmului. Ei lăsau de multe ori un paznic sau doi paznici la mănăstire; nu ca să păzească averea ce se afla

înăuntru, căci călugării nu aveau ceva care ar fi putut fi luat de hoți, dar ca să nu lase biserica fără slujbă dumnezeiască.

Fiecare își lua de ale mâncării, după cum putea și după cum voia. Unul lua cu sine pâine pe măsura trebuinței trupului, altul, smochine; altul, finice; altul, legume uscate muiate în apă; altul, nimic, ci numai trupul lui și rasa, cu care era îmbrăcat, se hrănea, de câte ori firea îl silea, cu ierburile ce cresc în pustie. Și era păzită această rânduială și lege cu sfințenie de fiecare din ei, de a nu ști unul de altul, cum se înfrânează și petrece celălalt. Îndată ce treceau Iordanul se despărțeau unii de alții. Pustiul era mare și nici unul nu se întâlnea cu altul. Dar și dacă unul din ei vedea din depărtare venind pe altul spre el, se abătea din drum și se ducea în altă parte. Trăia pentru el și pentru Dumnezeu, cântând neîntrerupt psalmi și gustând din hrana pe care o avea la îndemână.

Petrecând astfel toate zilele postului, se întorceau la mănăstire în duminica dinaintea sărbătorii de viață făcătoarei Învieri a Mântuitorului, duminică, pe care Biserica a primit-o să se prăznuiască cu stâlpări. Atunci se întorcea fiecare având rod al ostinelilor sale conștiința sa, care cunoștea cum a lucrat și semințele căror osteneli a adunat. Și

nimeni nu întreba deloc pe celălalt cum sau în ce chip a purtat lupta ce i-a stat în față.

Aceasta era rânduiala mănăstirii și ea se îndeplinea în chip desăvârșit. Fiecare dintre ei, când era în pustie, lupta cu sine însuși sub îndrumarea lui Dumnezeu, fără să caute să placă oamenilor și nici să arate că se înfrânează. Căci cele ce se fac de dragul oamenilor și cele ce se săvârșesc pentru a plăcea oamenilor nu se poate spune că aduc vreun folos celui ce le săvârșește, ci dimpotrivă mare pagubă.

*

Atunci Zosima, potrivit obișnuitei orânduiei a mănăstirii, a trecut Iordanul, ducând cu sine puține ale mâncării pentru nevoia trupului și raso, cu care era îmbrăcat. Canonul său de rugăciune și-l îndeplinea străbătând pustia; iar când trebuința trupului o cerea, gusta ceva.

Noaptea dormea întinzându-se puțin la pământ; se bucura de puținel somn, acolo unde îl apuca seara. Dis-de-dimineată începea din nou să meargă, având totdeauna locuri aspre pentru mers. Și avea dorința, după cum spunea, să pătrundă în adâncul pustiei, cu nădejdea să găsească vreun părinte locuind în ea, în stare să-l ducă spre ceea ce dorea. Și își continua drumul cu

sârguință, ca și cum ar fi zorit spre o locuință cunoscută și faimoasă. A mers așa cale de douăzeci de zile. Când a venit vremea amiezii s-a oprit puțin din mers și, privind către răsărit, și-a făcut obișnuita rugăciune. Căci obișnuia la hotărâte ceasuri ale zilei să-și întrerupă anevoiosul mers și să se odihnească puțin, stând în picioare, ca să cânte psalmi și să facă metanii. Așa își făcea el rugăciunea.

*

Dar pe când cânta psalmi și privea la cer, cu o neîntreruptă privire, vede din colina din dreapta locului în care sta și se ruga, pe la ceasul douăsprezece, ivindu-se o umbră ca un trup de om. Mai întâi s-a speriat și tremura din tot trupul, bănuind că vede o nălucire diavolească. După ce a făcut semnul crucii și a dat la o parte frica, căci rugăciunea i se terminase, și-a întors privirile și văzu într-adevăr pe cineva mergând spre miazăzi. Vedenia era cu trupul gol, neagră la trup, înnegrită ca din pricina arșiței soarelui; părul capului îi era alb ca lâna, dar și acesta puțin, încât nu trecea mai jos de grumazul trupului. Când a văzut asta Zosima, s-a făcut de bucurie ca o floare; și vesel de minunăția priveliștii, a început să alerge spre locul spre care se zorea și vedenia. Cu nespusă bucurie se bucura, căci în toată scurgerea acelor zile n-a

putut să vadă chip omenesc, de animal sau de zburătoare, chip sau umbră pământească, sau umbra vreunei viețuitoare. Căuta deci să cunoască cine este vedenia și din ce loc, pentru că nădăjduia că va vedea mari lucruri.

Vedenia însă, când a înțeles că Zosima vine de departe spre ea, a început să fugă și să alerge spre adâncul pustiei. Zosima, ca și cum și-ar fi uitat de bătrânețe, ba, încă, neținând seamă nici de oboseala drumului, se îndrepta zorindu-se să ajungă pe cel ce fugea. Unul urmărea, celălalt era urmărit. Mersul lui Zosima, însă, era mai iute și, încetul cu încetul, a ajuns mai aproape de cel ce alerga. Când s-a apropiat, încât putea să i se audă și vocea, a început Zosima să strige și să dea drumul cu lacrimi la astfel de strigăte:

„Pentru ce fugi de mine, un bătrân și un păcătos? Așteaptă-mă, robule al lui Dumnezeu, orice ai fi, pentru numele lui Dumnezeu, pentru care locuiești în această pustie. Așteaptă-mă pe mine, neputinciosul și nevrednicul, pentru nădejdea pe care o ai în schimbul osteneții tale. Stai și roagă-te și binecuvântează pe bătrân, pentru Dumnezeu, Căruia nu i-a fost scârbă de nimeni niciodată!».

Pe când Zosima înlăcrimat spunea aceste cuvinte, alergau amândoi spre un loc care avea înfățișarea

unui pârâu uscat. Îmi dau cu părerea însă că acolo n-a fost niciodată pârâu, pentru că nu avea cum să fie pârâu în acel loc, ci că locul a dobândit de la natură o astfel de înfățișare.

*

După ce-au ajuns amândoi la locul mai sus pomenit, făptura omenească ce fugea înaintea lui s-a coborât în vale și s-a urcat pe malul celălalt. Dar Zosima, obosit și nemaiputând să fugă, a stat pe celălalt mal al locului cu înfățișarea de pârâu. Și a adăugat lacrimi la lacrimi și plânsete la plânsete, încât tânguirile lui puteau să ajungă până departe. Atunci arătarea trupească de pe celălalt mal a dat drumul unor astfel de cuvinte:

«Părinte Zosima, pentru Domnul, iartă-mă, dar nu pot să mă întorc și să mă arăt în fața ta astfel. Sunt femeie și, după cum vezi, goală, iar rușinea trupului meu o am neacoperită. Dar dacă voiești cu tot dinadinsul să dăruiești binecuvântare unei femei păcătoase, aruncă-mi rasa cu care ești îmbrăcat, ca să-mi ascund cu ea neputința femeiască și să mă întorc spre tine și să primesc binecuvântările tale».

Atunci cutremur și rătăcire a minții a cuprins pe Zosima după cum spunea, când a auzit că-l chema pe nume. Căci bărbatul, fiind pătrunzător la minte

și preaînțelept în cele dumnezeiești, cunoștea că dacă acea faptură n-ar fi fost luminată de harul profetic, negreșit că nu l-ar fi chemat pe nume pe el, pe care niciodată nu l-a văzut și despre care niciodată n-a auzit.

Cu grabă deci a îndeplinit ce i s-a poruncit; și, dezbrăcând haina veche și ruptă ce-o avea, i-a aruncat-o stând întors cu spatele. Iar ea a luat-o și și-a acoperit unele părți ale trupului, care trebuiau să fie acoperite mai mult decât altele.

După aceasta se întoarse spre Zosima și-i zise: «Ce ți-a venit în minte, Părinte Zosima, de a vedea pe o femeie păcătoasă? Ce vrei să afli de la mine sau să vezi la mine, de nu ai pregetat să te obosești atât de mult?».

Zosima, închinându-și genunchii la pământ, cerea să fie binecuvântat după obicei, iar ei îi făcea metanie. Și amândoi se mișcau spre pământ, fiecare cerând să fie binecuvântat de celălalt. Nimic altceva nu se putea auzi de la amândoi decât: «Binecuvintează».

După multă trecere de vreme, a spus femeia către Zosima: „Părinte Zosima, ție ți se cuvine să binecuvintezi și să te rogi pentru mine, căci tu ești cinstit cu vrednicia preoției; tu de multe ori ai săvârșit dumnezeieștile Taine“.

Cuvintele acestea l-au aruncat pe Zosima în mai mare frică și neliniște. Bătrânul tremura, era plin de sudoare și suspina, iar glasul i se tăia. Și grăi cu răsuflare greoaie și întreruptă:

«Este lămurit, duhovnicească Maică, din felul de viață chiar, că te-ai apropiat de Dumnezeu și că în cea mai mare parte ai murit pentru lume. Dar mult mai lămurit este harul dat ție, pentru că m-ai chemat pe nume și m-ai numit preot, pe mine pe care niciodată nu m-ai văzut. Dar pentru că harul nu se cunoaște din vredniciile pe care le are cineva, ci este obișnuit să fie cunoscut din darurile sufletești, pentru aceea, pentru Domnul binecuvintează-mă și roagă-te pentru mine, care am nevoie de ajutorul tău».

Supunându-se deci stăruinței bătrânului, femeia a zis:

«Binecuvântat să fie Dumnezeu, Care se îngrijește de mântuirea oamenilor și a sufletelor!».

Și după ce a zis Zosima: «Amin», s-au sculat amândoi din genunchi, iar femeia a zis bătrânului:

«Pentru care pricină, omule, ai veni la mine păcătoasa? Pentru care pricină ai venit să vezi o femeie lipsită de orice virtute? Afară numai dacă harul Sfântului Duh nu te-a călăuzit să îndepli-

nești cu timpul vreo slujbă de trebuință trupului meu. Spune-mi cum viețuiesc creștinii astăzi? Cum cârmuiesc împărații? Cum este păstrată Biserica?».

«În puține cuvinte, maică, a spus Zosima către ea, prin rugăciunile tale cuvioase, Hristos a dăruit tuturor pace statornică. Dar primește rugăciunea nevrednică a bătrânului și roagă-te pentru toată lumea și pentru mine păcătosul, pentru ca să nu mi fie fără rod întinderea pustiului acestuia».

«Ție ți se cuvine, Părinte Zosima, i-a răspuns ea, să te rogi pentru mine și pentru toți, căci după cum ai spus, ai vrednicia preotească și spre aceasta ai fost rânduit. Dar pentru că datori suntem să facem ascultare, voi îndeplini cu dragă inimă porunca».

După ce a spus acestea, s-a întors către răsărit și, ridicându-și ochii în sus și înălțându-și mâinile, a început să se roage în șoaptă. Glasul ei nu se auzea lămurit, așa că Zosima n-a putut să înțeleagă nimic din rugăciunea ei. El stătea, după cum spunea, cu privirile aplecate la pământ, tremurând, fără să rostească ceva. Zosima s-a jurat, luând pe Dumnezeu martor de cele spuse, că ridicându-și puțin ochii de la pământ, a văzut-o în timpul rugăciunii ei înălțată cu un cot de la pământ, încât se ruga stând în văzduh. Când a văzut aceasta l-a cuprins mai mare frica și puter-

nică neliniște; nu îndrăznea să rostească ceva, ci spunea numai în el însuși: «Doamne miluiește!». În timp ce bătrânul sta la pământ, un gând de sminteală i-a trecut prin minte. Oare, nu cumva este un duh rău și se face că se roagă?

După ce femeia și-a terminat rugăciunea s-a întors, a ridicat pe călugăr și a zis:

„Pentru ce, părinte, te tulbură gândurile și te smintești cu privire la mine, că sunt duh și că mă prefac că mă rog? Fii deplin încredințat, omule, că femeie păcătoasă sunt și am fost de altfel întărită cu Sfântul Botez. Nu sunt duh, ci pământ și țărână și, într-un cuvânt, trup care n-a gândit nimic duhovnicesc“.

Spunând acestea și-a pecetluit cu semnul crucii fruntea, ochii, buzele și pieptul, zicând astfel:

„Dumnezeu, Părinte Zosima, să ne izbăvească de cel rău și de lanțurile lui, căci mare este puterea diavolului împotriva noastră“.

Când bătrânul a auzit și a văzut acestea, s-a aruncat la pământ și a cuprins cu mâinile picioarele ei, spunând cu lacrimi: Te jur, în numele lui Hristos, Dumnezeul nostru, Care S-a născut din Fecioara, pentru Care goliciunea aceasta o porți, pentru Care ți-ai istovit trupul acesta, să nu as-

cunzi nimic robului tău, cine ești, de unde, de când și în ce chip ai locuit în pustia aceasta? Nimic să nu ascunzi din faptele tale, ci pe toate să le dezvălui, ca să faci cunoscută slava lui Dumnezeu. Căci după cum este scris, ce folos are înțelepciunea ascunsă și comoara îngropată? Spune-mi toate, pentru Domnul. Nu mi le vei spune pentru laudă sau pentru fală, ci ca să mă încunoștiințezi pe mine, păcătosul și nevrednicul. Cred în Dumnezeu pentru Care trăiești și ai viețuit, că pentru aceasta am fost călăuzit în pustiul acesta, ca Domnul să facă faptele tale cunoscute. Nu este în puterea noastră a ne împotrivi judecăților lui Dumnezeu. Căci dacă n-ar fi fost bine plăcut lui Hristos Dumnezeul nostru ca să fii cunoscută de mine, și să se știe cum te nevoiești, n-ar fi îngăduit să fii văzută de cineva și nici pe mine nu m-ar fi întărit să merg atâta cale, pe mine care niciodată n-am voit și nici n-am putut să ies din chilia mea“.

După ce Părintele Zosima a spus acestea, și mai multe altele, femeia l-a ridicat de la pământ și i-a spus: „Mă rușinez, părintele meu, să-ți spun rușinea faptelor mele. Iartă-mă, pentru Domnul. Dar de vreme ce ai văzut trupul meu gol, atunci să-ți dezgolesc și faptele mele, ca să cunoști de câtă rușine și nerușinare este plin sufletul meu. Nu din pricina de a nu mă lăuda, după cum socoteai, n-am voit să-ți istorisesc faptele mele, căci cu ce am

a mă lăuda eu, care am fost vas ales al diavolului? Știu însă că, dacă voi începe să-mi povestesc viața, vei fugi de mine, cum fuge cineva de șarpe și nu vei suferi să auzi cu urechile faptele nebune săvârșite de mine. ți le spun, fără să las ceva deoparte. Dar mai întâi, te jur, să nu încetezi de a te ruga pentru mine, ca să găsesc milă în ziua judecății“.

Și, în timp ce bătrânul lăcrima fără încetare, femeia a început istorisirea vieții ei grăind așa:

„Eu, frate, sunt de loc din Egipt. Pe când eram de doisprezece ani și trăiau părinții mei, am lepădat dragostea față de ei și m-am dus în Alexandria. Mi-e rușine să mă gândesc cum, de la început, mi-am stricat fecioria și cât de neînfrânată și nesățioasă îmi era patima împreunării. Dar este mai cinstit ca să ți-o spun acum. Aceasta ți-o voi istorisi pe scurt, ca să cunoști firea mea pătimașă și dorul meu după plăceri. Timp de mai bine de șaptesprezece ani, iartă-mă, i-am petrecut în dragoste publică, supusă fiind destrăbălării. Și pe adevăr mă jur, nu pentru plată, căci n-am luat nimic de la cei care de multe ori voiau să-mi plătească. Acest chip, de a-mi satisface dorința în dar, l-am născocit pentru că face să atrag luarea-aminte a cât mai mulți asupra mea. Iarăși, să nu crezi cumva că nu luam bani pentru că eram bogată. Nu, căci trăiam ca o cerșetoare și adeseori torceam câlți. Aveam însă o poftă

nesățioasă și-o dorință neînfrântă de a mă tăvăli în noroi. Acesta socoteam că este scopul vieții, de a batjocori neîncetat trupul.

Ducând deci o astfel de viață, văd într-o vară popor mult de bărbați din Libia și din Egipt alergând spre mare. Am întrebat pe unul care se afla atunci întâmplător lângă mine: „Unde se zoresc, oare, bărbații aceștia care aleargă?”.

Acela mi-a răspuns: „Se duc cu toții la Ierusalim, de sărbătoarea Înălțării cinstitei Cruci, care se prăznuiește peste puține zile”.

„Oare, nu mă vor lua și pe mine, i-am spus aceluia, dacă voi vrea să-i urmez?”

„Dacă ai bani de drum și de hrană, nu te împiedică nimeni”. Într-adevăr, frate, i-am spus, n-am bani nici de drum și nici de hrană. Dar mă duc și eu și mă urc în una din corăbiile pe care le-au tocmit și mă vor hrăni, chiar dacă nu vor. Trup am și-l voi da în locul banilor de drum.

Pentru aceasta am voit să plec, să-ți cer iertare Părintele meu, pentru ca să am mai mulți îndrăgostiți la cheremul patimii mele. ți-am spus, Părinte Zosima, să nu mă silești să-ți spun nerușinarea mea. Mă cutremur. Știe Domnul că te pângăresc și pe tine și văzduhul cu vorbele mele”.

Zosima, udând pământul cu lacrimi, i-a răspuns:

„Spune, pentru Domnul, maica mea! Spune! Să nu întrerupi firul unei asemenea povestiri folositoare“.

Iar ea, reluând istorisirea, a adăugat acestea:

„Așadar, acel tânăr a plecat râzând când a auzit nerușinarea cuvintelor mele. Eu însă, aruncând furca pe care o purtam, căci se întâmpla s-o port din când în când, am alergat la mare, acolo unde vedeam că se zoresc oamenii. Și, văzând pe câțiva tineri, cam zece la număr sau chiar mai mulți, ce stăteau pe țărm (bănuiesc că așteptau pe alți tovarăși de călătorie, căci cei care veniseră înainte se urcaseră în corăbii) cu trupurile și mișcările pline de viață și de putere și, părându-mi-se îndesulători pentru scopul ce urmăream, am sărit cu nerușinare, după cum îmi era obiceiul, în mijlocul lor. Luați-mă și pe mine, le-am spus, unde plecați și nu vă voi fi nefolositoare. După ce am spus și alte cuvinte mai nerușinate, i-am pornit pe toți pe râs. Dar când au văzut stăruința mea în nerușinare, m-au luat și m-au dus în corabia pe care o aveau tocmită, căci între timp au venit și aceia din pricina cărora stăteau pe țărm. Din această clipă am început călătoria pe mare.

Iar cele ce-au urmat după aceasta, cum ți le voi istorisi, omule? Ce fel de limbă le va rosti sau ce

auz va primi faptele săvârșite în corabie, în timpul călătoriei? Cum îți voi povesti faptele pe care i-am silit să le facă nenorociții împotriva voinței lor? Nu există chip de destrăbălare, din cele ce se pot spune și din cele ce nu se pot spune, pentru care să nu fi fost învățătoare acelor nefericiți. Eu, părintele meu, mă minunez cum de n-a înghițit marea destrăbălările mele. Cum de nu și-a deschis pământul gura și nu m-a cufundat de vie în iad, pe mine care am prins în lanțuri atâtea suflete. Bănuiesc însă că Dumnezeu caută pocăința mea, căci nu vrea moartea păcătosului; El este îndelung-răbdător și așteaptă întoarcerea.

Cu astfel de sânguință am ajuns în Ierusalim. Iar în zilele petrecute în oraș, înainte de sărbătoare, am făcut fapte la fel cu celelalte, dar mai vârtos, și mai rele, căci n-am fost îndestulată cu tinerii pe care i-am avut pe mare și mi-au slujit pe cale, ci m-am folosit și de mulți alții, locuitori din Ierusalim și străini, strigându-i pentru același scop.

Când a sosit sfânta sărbătoare a Înălțării Crucii, eu umblam ca și mai înainte de colo-colo, ca să pescuiesc sufletele tinerilor. Foarte de dimineață însă am văzut pe toți că aleargă la biserică. Am plecat și eu, alergând împreună cu cei care se grăbeau, și am ajuns odată cu ei în pridvorul bisericii. Când a venit timpul dumnezeieștii Înăl-

țări, mă împingeam în mulțime, silindu-mă să intru împreună cu poporul. Și m-am apropiat eu, ticăloasa, cu multă trudă și năduf de ușa prin care se putea intra în biserică, unde se arăta lemnul de viață făcător. Când însă am pășit pragul ușii, toți ceilalți au intrat neîmpiedicați; pe mine însă m-a oprit o putere dumnezeiască, neîngăduindu-mi să intru. Iarăși m-am împins; dar am fost respinsă și m-am văzut, din nou, stând singură în pridvor. Socotind că din pricina slăbiciunii femeiești s-a întâmplat aceasta, m-am amestecat, iarăși, cu alții și mă sileam pe cât puteam, făcându-mi loc cu coatele, și mă împingeam. Dar m-am ostenit în zadar. Când nemernicul meu picior a călcat din nou pe prag, biserica a primit pe ceilalți fără să împiedice pe cineva, numai pe mine, nefericita, nu mă primea, ci o putere mare m-a împiedicat, întocmai ca o mulțime orânduită de ostași, căreia i s-a poruncit să-mi închidă intrarea. Și am rămas, iarăși, în pridvor.

După ce am făcut și am pățimit aceasta de trei și de patru ori, am obosit și nu mai aveam putere nici să mă împing, nici să mă îndes, căci trupul meu ostenise foarte tare din pricina înghesuielii. M-am întors deci am plecat și am stat în colțul curții bisericii. Abia atunci mi-a venit în minte pricina care m-a împiedicat să văd lemnul de viață făcător. Cuvânt mântuitor a atins ochii inimii mele,

arătându-mi că noroiul faptelor mele a fost acela care mi-a închis intrarea.

Am început să plâng, să mă tângui și să-mi bat pieptul, scoțând suspine din adâncul inimii mele. Pe când plângeam, văd deasupra locului în care stăteam că se afla icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și am zis, uitându-mă către ea cu statornicie:

«Fecioară Stăpână, care ai născut după trup pe Dumnezeu Cuvântul. Știu, știu că nu este cuviincios și binecuvântat ca eu, atât de necurată, atât de spurcată, să văd icoana ta, a pururea Fecioarei, a celei curate, care ai trupul și sufletul curat și neîntinat. Este drept să fiu urâtă eu, pierdută, de tine, care ești curățenia, și să te dezguști de mine. Dar de vreme ce, după cum am auzit, Dumnezeu pe Care L-ai născut, pentru aceasta S-a făcut om ca să cheme pe păcătoși la pocăință, ajută-mi mie singura care n-am pe cineva într-ajutor. Poruncește să mi se îngăduie să intru în biserică. Să nu mă lipsești să văd lemnul pe care S-a răstignit Dumnezeul cel născut din tine, Care Și-a dat propriul Său Sânge preț de răscumpărare pentru mine. Poruncește, Stăpână, să-mi fie deschisă și mie ușa dumnezeieștii închinări a Crucii. Dumnezeului născut din tine te dau cheazășuitoare, că niciodată nu voi mai pângări acest trup prin vreo

împreunare rușinoasă, iar după ce voi vedea lemnul Crucii Fiului tău mă voi lepăda numaidecât de lume și de toate cele din lume și îndată plec acolo unde tu, ca o chezășuitoare a mântuirii mele, mă vei povățui și mă vei îndruma».

După ce am spus acestea, am căpătat, prin ardoarea credinței, un fel de încredințare și, având deplină nădejde în milostenia Născătoarei de Dumnezeu, m-am mișcat din locul unde am stat și mi-am făcut rugăciunea. Am venit, iarăși, și m-am amestecat cu cei care intrau. Nu mai era nimeni care să mă dea îndărăt, nimeni care să mă împiedice să mă apropii de ușa prin care am intrat în biserică. Frică m-a cuprins și mirare; eram cu totul zdruncinată și tremuram. Când am ajuns la ușa ce până atunci era sigilată pentru mine, toată puterea care la început m-a împiedicat îmi înlesnea acum dinainte intrarea. Astfel, am intrat fără osteneală și am ajuns înăuntrul celor sfinte. Am fost învrednicită cu vederea făcătoarei de viață Cruci, am văzut Tainele lui Dumnezeu și eram gata să primesc pocăința. După ce eu, nenorocita, m-am aruncat la pământ și m-am închinat aceluia loc sfânt, am alergat ieșind, zorindu-mă spre chezășuitoarea mea.

Când am ajuns în acel loc în care a fost scris zapisul făgăduinței, mi-am plecat genunchii

înaintea pururea Fecioarei și Născătoarei de Dumnezeu și am spus aceste cuvinte:

«Tu, Stăpână preabună, ți-ai arătat față de mine iubirea ta de oameni. Nu te-ai dezgustat de rugăciunile unei nevrednice. Am văzut slava pe care nu este drept s-o vedem noi, cei pierduți. Slava lui Dumnezeu care primește prin tine pocăința păcătoșilor! Dar ce voi gândi mai mult, sau ce voi rosti eu, păcătoasa? Este timpul, Stăpână, să fie îndeplinită făgăduința pe care am făcut-o. Îndrumează-mă, acum, unde poruncești. Fii, acum, învățătoarea mântuirii mele, povățuindu-mă pe calea care duce la pocăință».

Și, zicând acestea, am auzit din depărtare strigând: «Dacă vei trece Iordanul, bună odihnă vei găsi». Ascultând această voce, și fiind încredințată că aceasta pentru mine s-a întâmplat, am strigat cu lacrimi și am zis Născătoarei de Dumnezeu: «Stăpână, Stăpână, nu mă părăsi».

După ce am strigat acestea, am ieșit din curtea bisericii.

Când am ieșit, un om m-a văzut și mi-a dat trei monede, zicându-mi: „Primește-le pe acestea, maică». Le-am luat, am cumpărat cu ele trei pâini și le-am socotit drept pâini ale binecuvântării. Și am întrebat pe negustorul care mi-a vândut pâi-

nile: «Care este, omule, calea care duce la Iordan?». Aflând poarta orașului care duce spre părțile acelea, am ieșit alergând și mergeam lăcrimând. Din întrebare în întrebare am ajuns. După ce am mers toată ziua, căci era pe la ceasurile nouă dimineață, după cât bănuiesc, când am văzut Crucea, am ajuns pe la apusul soarelui la biserica Sfântului Ioan Botezătorul care se afla alături de Iordan. Închinându-mă mai întâi în biserică, m-am coborât îndată la Iordan și mi-am spălat fața și mâinile cu apa aceea sfântă. După aceea, m-am împărtășit în biserica Înaintemergătorului cu preacuratele și de viață făcătoarele Taine. Am mâncat jumătate dintr-o pâine, am băut apă din Iordan și m-am culcat noaptea pe pământ. A doua zi de dimineață am trecut pe malul celălalt cu o mică barcă pe care am găsit-o acolo. Și iarăși m-am rugat de îndrumătoarea mea să mă călăuzească acolo unde îi este cu bună plăcere.

Așa am ajuns în acest pustiu. De atunci până astăzi m-am depărtat fugind. Sălășluiesc în această pustie, așteptând pe Dumnezeu meu, Care mântuiește de deznădejde și de vifor pe cei care se întorc la El“.

„Câți ani sunt, maica mea, i-a spus Zosima, de când sălășluiești în acest pustiu?“.

„După cât bănuiesc, a răspuns femeia, sunt patruzeci și șapte de ani de când am ieșit din orașul sfânt“.

„Și ce ai găsit sau ce ai avut ca hrană, maica mea?“.

„Am trecut Iordanul ducând cu mine două pâini și jumătate. Acestea, încetul cu încetul, uscându-se s-au împietrit și în câțeva vreme, mâncându-le, le-am terminat“.

„Și, astfel, ai petrecut cu ușurință scurgerea atâtor ani, fără să te tulbure marea schimbare ce s-a săvârșit cu tine?“.

„M-ai întrebat acum, Părinte Zosima, i-a răspuns femeia, un lucru de care mă cutremur să și vorbesc. Căci dacă îmi voi aminti atât de multe primejdii pe care le-am suferit și de gândurile care cumplit m-au tulburat, mă tem ca nu cumva să fiu iarăși cuprinsă de ele“.

„Să nu lași nimic, maica mea, a grăit Zosima, din ceea ce ai să-mi vestești. Căci te-am întrebat de acestea pentru ca să mi le arăți pe toate, fără să lași ceva de o parte“.

„Crede-mă, părinte, i-a zis ea, că am petrecut șaptesprezece ani în acest pustiu, luptându-mă cu poftetele mele nebunești ca și cu niște fiare sălbatice.

Când încercam să gust din hrană, doream cărnurile și peștii pe care îi are Egiptul. Doream băutura de vin, atât de plăcută mie, căci am băut mult vin pe când eram în lume. Aici însă nici apă nu aveam să gust. Ardeam de sete în chip groaznic, dar, de nevoie, sufeream. Intră însă în sufletul meu și pofta necugetată a cântecelor desfrânate, tulburându-mă chinuitor să cânt cântecele drăcești pe care le-am învățat. Dar eu îndată lăcrimam și-mi loveam pieptul cu mâinile și-mi aduceam aminte de făgăduința ce-am făcut-o când am plecat în pustie. Mă duceam cu mintea la icoana Născătoarei de Dumnezeu, chezășuitoarea mea, și plângeam în fața ei, cerând să alunge gândurile mele cele rele care atacau astfel nenorocitul meu suflet. După ce lăcrimam îndeajuns și-mi băteam cu putere pieptul, vedeam o lumină care strălucea împrejurul meu. Și din această clipă peste potopul de gânduri venea o liniște statornică.

Dar cum îți voi spune, părinte, gândurile care mă mânau iarăși la desfrânare? Foc se aprindea înlăuntrul nefericitei mele inimi; toată mă ardea și mă ațâța spre pofta împreunării. Îndată ce însă un gând ca acesta mă ataca, mă aruncam la pământ și udam pământul cu lacrimi, socotind că apare chezășuitoarea mea, ca o apărătoare în fața mea, călcătoarea de lege, și ceream pedeapsă pentru călcarea făgăduinței. Nu mă sculam de la pământ,

se și întâmpla să stau la pământ zi și noapte, până ce nu mă lumina acea dulce lumină și-mi alunga gândurile ce mă tulburau. Ochiul gândirii mele deci îl îndreptam totdeauna, fără încetare, spre chezășuitoarea mea, rugând-o să fie într-ajutor aceleia care trecea prin atâtea primejdii în nesfârșitul pustiiului. Și aveam un ajutor și un apărător spre pocăință. Așa am petrecut vreme de șaptesprezece ani, luptându-mă cu mii de primejdii. Dar din acea vreme și până astăzi, ajutătoarea mea a fost lângă mine în toate, călăuzindu-mă prin toate“.

„N-ai avut nevoie de hrană sau de îmbrăcăminte?“, i-a spus Zosima.

„După ce am sfârșit acele pâini, precum ți-am spus mai înainte, m-am hrănit timp de șaptesprezece ani cu verdețuri și cu altele ce se găseau în pustie. Iar îmbrăcăminte pe care am avut-o când am trecut Iordanul s-a sfâșiat, rupându-se. Am suferit mare chin și din pricina frigului, dar și din pricina căldurii. Din cauza arșiței ardeam, iar din pricina gerului înghețam și tremuram, așa că de multe ori cădeam la pământ și rămâneam aproape fără răsufare și nemișcată. M-am luptat deci cu multe și felurite nevoi și ispite nenorocite. Din acel timp însă și până acum puterea lui Dumnezeu a păzit în multe chipuri păcătosul meu suflet și smeritul meu

trup. Căci am dobândit o hrană neîmpușinată, nădejdea mântuirii mele, gândindu-mă numai de la câte rele m-a mântuit. Mă hrănesc și mă acopăr cu cuvântul lui Dumnezeu, care ține toate. Nu numai cu pâine va trăi omul, iar cei care au lepădat îmbrăcămintea păcatului cu piatră s-au îmbrăcat, dacă n-au avut acoperământ“.

Când a auzit Zosima că a amintit și citate din Scriptură, din cărțile lui Moise, din Iov și din cartea Psalmilor, i-a spus:

„Ai citit cartea Psalmilor, maica mea, sau alte cărți?“.

Când a auzit acestea a zâmbit și a zis bătrânului:

„Crede-mă, omule, că n-am văzut de când am trecut Iordanul pe alt om decât astăzi chipul tău. Dar nici fiară sălbatică sau altă viețuitoare n-am zărit de când am văzut acest pustiu. Iar carte n-am învățat niciodată. Nici n-am auzit pe cineva cântând sau citind psalmi. Cuvântul lui Dumnezeu însă, Care este viu și lucrător, dă omului cunoștință.

Aici este sfârșitul istorisirii mele. Și fac și acum ceea ce am făcut când am început povestirea: te jur și acum pe întruparea Cuvântului lui Dumnezeu, să te rogi pentru mine păcătoasa“.

*

După ce a spus acestea și și-a sfârșit aici istorisirea, s-a pornit să facă metanii.

Bătrânul a strigat, iarăși, cu lacrimi:

„Binecuvântat este Dumnezeu, Care a făcut lucruri mari și minunate, slăvite și neobișnuite, cărora nu este număr. Binecuvântat este Dumnezeu, Care mi-a arătat cât de multe lucruri dăruiește celor care se tem de El. Cu adevărat Doamne, n-ai părăsit pe cei care Te caută pe Tine“.

Femeia însă, punând mâna pe bătrân nu i-a îngăduit deloc să facă metanie, ci i-a zis:

„Te jur pe Mântuitorul Hristos, Dumnezeul nostru, omule, să nu spui la nimeni nimic din cele ce-ai auzit, până când Dumnezeu mă va lua de pe pământ. Acum mergi în pace; iar în anul ce vine mă vei vedea iarăși pe mine, și eu pe tine, păziți fiind de harul lui Dumnezeu. Fă, dar, pentru Domnul, ceea ce îți poruncesc acum. În Sfântul și Marele Post al anului viitor să nu treci Iordanul, după cum obișnuieți să faceți în mănăstire“.

Zosima s-a minunat când a auzit că-i vestește și rânduiala mănăstirii. N-a spus nimic altceva decât: „Slavă lui Dumnezeu, Care a dat haruri mari celor care-L iubesc pe El“.

Femeia i-a zis atunci:

„Rămâi, părinte, după cum am spus, în mănăstire. Căci chiar dacă vei voi să ieși, nu-ți va fi cu puțință. Iar în sfânta seară a Cinei celei de Taină, ia Trupul și Sângele de viață făcător al lui Hristos într-un vas sfințit, vrednic de asemenea Taine, și adu-mi-Le. Să stai cu Ele pe malul Iordanului, care se învecinează cu locuințele omenești. Eu voi veni acolo ca să mă împărtășesc cu Darurile de viață făcătoare. N-am mai avut parte de această sfințenie de când m-am împărtășit în biserica Înaintemergătorului, cu puțin timp înainte de a trece Iordanul. Iar acum o doresc cu o dragoste nestăpânită. Pentru aceea cer și mă rog să nu treci cu vederea cererea mea, ci adu-mi negreșit asemenea Taine de viață făcătoare și dumnezeiești, în același timp în care Domnul a făcut pe ucenici părtași dumnezeieștii Cine. Iar părintelui Ioan, starețul mănăstirii în care locuiești, spune-i aceasta: «Ai grijă de tine și de turma ta, căci se petrec acolo urâte lucruri care au nevoie de îndreptare». Nu vreau însă ca să i le spui acum acestea, ci când îți va îngădui Domnul“.

După ce-a spus bătrânului cuvintele acestea și după ce a zis: „Roagă-te pentru mine!“, a fugit, iarăși, în adâncul pustiei. Zosima și-a plecat genunchii, s-a închinat locului în care au stat pi-

cioarele ei și, dând slavă și mulțumire lui Dumnezeu, slăvind și binecuvântând pe Hristos, Dumnezeul nostru, s-a întors, bucurându-se cu sufletul și cu trupul. Străbătând din nou acea pustie a ajuns la mănăstire în ziua în care obișnuiau să se întoarcă monahii acolo.

*

În anul acela, Zosima a ținut pe toate sub tăcere și n-a îndrăznit să spună nimănui nimic din cele ce-a văzut. În sinea sa însă se ruga lui Dumnezeu să-i arate, iarăși, chipul acela dorit. Se mătinea și se întrista, gândindu-se la lungimea anului și voia ca anul să se facă de-o zi, de era cu puțință. Iar când a sosit Duminica de la începutul Sfințitului și Marelui Post, toți ceilalți au ieșit îndată, cântând obișnuita rugăciune, dar pe el l-a apucat o boala cu fierbințeli și l-a silit să rămână în mănăstire. Atunci Zosima și-a amintit de cuvintele cuvioasei: „Chiar dacă vei voi să ieși din mănăstire, nu-ți va fi cu puțință“. După trecerea câtorva zile, s-a sculat de pe patul de boală și a rămas mai departe în mănăstire.

Când monahii s-au întors, iarăși, și s-a apropiat seara Cinei celei de Taină, Zosima a făcut cum i s-a poruncit. Într-un potir mic a luat curatul Trup și cinstitul Sânge al lui Hristos, Dumnezeul nostru,

iar într-un paneraș a pus smochine, finice și puțină linte muiată în apă. A plecat deci când s-a făcut seară târziu și s-a așezat pe malul Iordanului, așteptând sosirea cuvioasei. Sfințita femeie zăbovea. Zosima însă n-a adormit, ci privea cu stăruință spre pustie, așteptând să vadă ceea ce dorea să vadă. Și, pe când sta jos, zicea bătrânul în sine sa: „Oare, nu cumva eu nevrednicul am împiedicat-o să vină! Oare, nu cumva a venit și pentru că nu m-a găsit s-a întors iarăși!“ Zicând acestea a plâns și plângea cu suspine. A ridicat, apoi, ochii către cer și a rugat pe Dumnezeu, zicând: „Să nu mă lipsești, Stăpâne, să văd iarăși ceea ce ai îngăduit să văd! Să nu plec gol, ducând cu mine mustrarea păcatelor mele!“ Rugându-se acestea cu lacrimi a trecut la alt gând, căci zicea întru sine: „Dar ce va fi chiar dacă va veni? Nu este nici o barcă. Cum va trece Iordanul și cum va veni la mine? Vai de mine, nevrednicul! Vai de mine, nefericitul! Cine m-a lipsit, într-adevăr, de un asemenea bine?“ Pe când bătrânul gândea acestea, iată a venit și cuvioasa femeie. Ea stătea de partea cealaltă a Iordanului de unde și venea. Zosima s-a sculat, bucurându-se, veselindu-se și slăvind pe Dumnezeu. Și, iarăși, s-a muncit cu gândul că n-ar putea să treacă Iordanul. O vede însă că înseamnă Iordanul cu semnul cinstitei cruci, căci după cum spunea, în noaptea aceea era lună plină, și odată

cu facerea semnului crucii a pășit pe apă și mergea pe deasupra apelor, îndreptându-se către el. Zosima voia să-i facă metanie, dar l-a oprit strigând, pe când mergea încă pe apă:

„Ce faci, părinte? Ești preot și ții în mână și Tainele dumnezeiești“.

Zosima a dat ascultare vorbelor ei. Când a ajuns la uscat, a zis către bătrân:

„Binecuvintează, părinte, binecuvintează!“.

El a răspuns tremurând, căci îl cuprinsese spaima la vederea aceea prea minunată:

„Cu adevărat Dumnezeu este nemincinos, căci El a făgăduit că cei care se curățesc pe ei înșiși se vor asemena lui Dumnezeu, atât cât este cu putință. Slavă ție Hristoase, Dumnezeul nostru, Care n-ai îndepărtat rugăciunea mea și mila Ta de la robul Tău. Slavă ție Hristoase, Dumnezeul nostru, Care mi-ai arătat prin această roabă a Ta cât de mult mă depărtez de desăvârșire“.

Și după ce a spus acestea, femeia i-a cerut să rostească Sfântul Simbol de Credință și rugăciunea: „Tatăl nostru, Care ești în ceruri...“ După ce a îndeplinit acestea și s-a sfârșit rugăciunea, a dat bătrânului obișnuita sărutare a dragostei. Și, astfel, s-a împărtășit cu Tainele de viață făcătoare.

Apoi, și-a ridicat mâinile spre cer, a suspinat cu lacrimi și a strigat așa:

„Acum liberează pe roaba Ta, Stăpâne, după cuvântul Tău în pace, că au văzut ochii mei mântuirea Ta!“.

După aceea, a spus bătrânului:

„Iartă-mă, părinte, dar îndeplinește altă dorință a mea. Acum du-te în mănăstire, păzit fiind de harul lui Dumnezeu. În anul următor vino, iarăși, la acel pârâu unde m-ai întâlnit mai înainte. Vino, negreșit, pentru Domnul, și mă vei vedea din nou, după cum vrea Domnul“.

„Dacă ar fi fost cu puțință, i-a răspuns el, să te urmez de acum înainte și să-ți văd mereu cinstita ta față! Îndeplinește însă o singură cerere a bătrânului și gustă puțină mâncare din cele din hrana pe care am adus-o aici. Și aceasta zicând, i-a arătat ei cele ce, adusesese în coșniță. Iar ea cu vârfurile degetelor atingându-se de linte, și ca trei grăunțe luând, la gura sa le-a adus și a zis: Destul este aceasta darului celui duhovnicesc, care păzește firea sufletului nespurcată. Și iarăși a zis către bătrânul: Roagă-te Domnului pentru mine, părinte al meu, roagă-te, aducându-ți aminte totdeauna de a mea ticăloșie. Iar el s'a închinat înaintea picioarelor ei și o poftea să se roage lui

Dumnezeu pentru Biserici și pentru împărați și pentru dânsul. Și aceasta cerându-o cu lacrimi, o a lăsat să se ducă, singur suspinând și tânguindu-se; pentru că nu îndrăznea să o oprească pre ea mai mult, că de ar fi și voit, neoprită era. Iar aceea iarăși însemnând Iordanul, a trecut pre deasupra apei, ca și mai nainte; iară bătrânul s'a întors, cuprins de bucurie și de frică, și se defăima pre sine, și-i era jale, că nu știa numele Cuvioasei; nădăjduia însă să o câștige aceasta în anul viitor.

Trecând anul, a mers Zosima iarăși în pustie, toate plinindu-le duple obicei, și alerga spre acea prealuminață vedenie. Și trecând lungimea pustiei și ajungând la oarecari semne carile îi arătau locul cel căutat, privea în dreapta și în stânga, și în toate părțile căuta cu ochii, ca un vânător preaiscusit, unde și-ar fi putut câștiga vânatul cel plăcut. Iară duple ce de nicăiri n'a văzut așa ceva mișcându-se, a început a se uda pre sineși cu lacrimile, și ridicându-și la Cer ochii, se ruga lui Dumnezeu, zicând: Arată-mi, Doamne, comoara ta cea nefurată, pre carea în pustia aceasta o ai ascuns! Arată-mi, rogu-mă, pre îngerul cel în trup, căreia a se asemăna nu este vrednică toată lumea. Așa rugându-se, a ajuns la locul pre care pârâul acela îl însemna, și stând pre marginea aceluia, a văzut pre partea ce era spre răsărit pre Cuvioasa moartă zăcând, cu mâinile strânse precum se

cădea și cu fața întoarsă spre răsărit. Spre carea alergând, picioarele fericitei cu lacrămile sale le-a spălat, pentru că n'a îndrăznit a se atinge de vreo altă parte a trupului. Și plângând mult, și Psalmii cei cuviincioși la trebuința vremii aceleia cetindu-i, a făcut rugăciunea cea de îngropare, și zicea întru sineși: Oare îngropa-voiu trupul Cuvioasei, sau doară nu-i va fi plăcut fericitei un lucru ca acesta? Și acestea în gândul său socotindu-le, a văzut lângă capul ei pre pământ închipuită scrisoarea aceasta: Îngroapă, Avva Zosima, la acest loc trupul smeritei Mariei. Dă țărâna țărânei, și te roagă Domnului pentru mine, ceea ce am răposat în luna lui Farmutie eghiptenește, iară grecește Aprilie întâiu, în chiar noaptea mântuitoarelor Patimi ale lui Hristos, dupre împărtășirea Dumnezeștii Cinei ceii de Taină.

Această scrisoare cetindu-o bătrânul, mai întâiu gândea, cine este cel ce a scris? Pentru că ea, precum zicea, nu știa carte. Însă s'a bucurat foarte, că s'a înștiințat de numele Cuvioasei. Și a cunoscut că Cuvioasa când s'a împărtășit lângă Iordan cu Dumnezeștile Taine, îndată la locul acela s'a luat, unde s'a și pristăvit; și unde el a călătorit calea cea de douăsprezece zile ostenindu-se, acolo Măria într'un ceas a trecut, și îndată către Dumnezeu s'a dus. Atunci bătrânul, lăudând pre Dumnezeu, și cu lacrămile udând pământul și

trupul Cuvioasei, a zis întru sineși: Vremea este, o, bătrânule Zosima, ca cea poruncită ție să o săvârșești; ci cum vei săpa, ticăloase, neavând nimic în mâini? Și aceasta zicând, a văzut nu departe un lemnișor mic aruncat în pustie, pre carele luându-l, a început a săpa cu dânsul. Însă uscat fiind pământul, nicidecum nu asculta pre bătrânul cel ce se ostenea, carele săpa udându-se cu sudorile și nimic nu putea să sporească. Și suspinând foarte dintru adâncul sufletului, a văzut un leu mare stând lângă trupul Cuvioasei Măriei și lingându-i picioarele. Deodată s'a cutremurat, temându-se de acea hiară, iară mai apoi aducându-și aminte de ceea ce zisese fericita, că adecă niciodată hiară nu a văzut, și însemnându-se cu semnul crucii, a crezut că nevătămat se va păzi cu puterea celeia ce zăcea. Leul a început a se apropia cu liniște de bătrânul, cucerindu-se cu semnele lui, ca cum i s'ar închina. Iară Zosima a zis către leu:

„De vreme ce, fiară, marea cuvioasă a îngăduit ca să i se îngroape trupul, iar eu sunt bătrân și nu am putere să fac groapa, căci nu am sapă potrivită pentru această treabă, și apoi nu pot să mă întorc atâta cale ca să aduc o unealtă potrivită, fă, așadar, cu unghiile tale ceea ce trebuie, ca să dăm pământului trupul cuvioasei“.

Și îndată, la cuvântul bătrânului, leul a făcut cu picioarele de dinainte o groapă atât cât era de ajuns să îngroape trupul. După ce iarăși bătrânul a spălat cu lacrimi picioarele cuvioasei și după ce s-a rugat mult pentru toate, a acoperit cu pământ trupul ei. De față era și leul. Trupul cuvioasei era gol ca și mai înainte și nu avea nimic altceva decât acea haină ruptă pe care i-a aruncat-o Zosima, cu care Maria, cu fața întoarsă, și-a acoperit unele părți ale trupului ei. După aceea, au plecat amândoi: leul a plecat spre adâncul pustiei, ca o oaie, iar Zosima s-a întors binecuvântând și laudând pe Hristos, Dumnezeuul nostru.

Când a ajuns la chinovie, a dezvăluit toate monahilor fără să ascundă ceva din cele ce a auzit și a văzut. Le-a povestit pe toate cu de-amănuntul de la început, încât toți se minunau de mărețiile lui Dumnezeu și au săvârșit cu frică și cu dor pomenirea cuvioasei. Iar Ioan, starețul mănăstirii, a găsit în mănăstire unele lucruri care aveau nevoie de îndreptare, pentru ca nici în aceasta să nu fie zadarnic cuvântul cuvioasei.

Zosima s-a săvârșit în acea mănăstire, în vârstă de o sută de ani.

*

Monahii au transmis prin grai, din om în om, această istorisire și ofereau pilda de obștească folosință celor care voiau să o asculte. Până azi n-am auzit de la nimeni că povestirea aceasta este predată în scris. Eu, ceea ce am auzit prin viu grai, aceea o fac cunoscută prin această istorisire scrisă. Se poate întâmpla ca și alții să fi scris viața cuvioasei și negreșit mai strălucit decât mine; o asemenea scriere, la a mea cunoștință n-a venit. Am scris-o după puterea mea. N-am voit să prefer altceva decât adevărul. Dumnezeu, Care răsplătește cu dărnicie pe cei care scapă la Dânsul, să dea ca răsplată folosul celor care vor citi istorisirea, iar pe cel care a poruncit să fie predată în scris să-l învrednicească a-l face părtaș stării și vredniciei acestei fericite, despre care vorbește povestirea, împreună cu toți care au bineplăcut Lui din veac, prin contemplație și fapte.

Să dăm și noi slavă lui Dumnezeu, Împăratul veacurilor, ca să ne învrednicească să dobândim milă în ziua Judecății, în Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, totdeauna împreună cu Tatăl cel fără de început și cu Preasfântul și bunul și de viață făcătorul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.